

Suomalainen kansakoulu karjalaisten kasvattajana Aunuksessa ja Vienassa.

66 koulussa 5.600 oppilasta.

Vapautetun Vienan ja Aunuksen olojen järjestelyä varten muodostettu Itä-Karjalan sotilashallinto on tarmolla työskennellyt heimolaistemme elinmahdollisuuksien kohottamiseksi ja parantamiseksi. Hallinnollisten, taloudellisten, lääkintä- ja sosiaaliolojen järjestelyn ohella on suurta huomiota kiinnitetty myös alueen kansallisen väestön valistuskysymykseen.

Antamallaan säännöksellä Itä-Karjalan sotilashallintokomentaja määräsi alueen kansalliseen väestöön kuuluvat 7—15 vuotiaat lapset oppivelvollisiksi. Itä Kar. SE:n valistusasiainosasto sai tehtäväkseen ryhtyä valmistaviin toimenpiteisiin kansakoulujen avaamiseksi sanotulla alueella. Tässä mielessä syksyllä 1941 alueen valistusupseerit suorittivat koulutiedusteluja ja alue-esikunnat toimittivat alustavan kouluhuoneustojen korjauksen ja kunnostamisen.

Suomeen esittämään Suomen hallitukselle kansan toiveet päästä liittymään Suomen yhteyteen.

Karjalaistyössä on Arhippainen ollut mukana aina Vienan Karjalaisten Liiton perustamisesta asti. V. 1906 oli hän Tampereella mukana Liiton perustavassa kokouksessa liittyen silloin liiton jäseneksi. Vv. 1908—11 toimi hän liiton johtokunnan jäsenenä. Karjalan Sivistysseuran kokouksessa v. 1920 hänet valittiin yhdeksi Suomessa olevien karjalaisten edustajaksi Uhtuan maakuntapäiville.

V. 1906, jolloin Venäjällä koitti vapaampi valtiollinen aika, alkoi sen vaikutus ulottua Karjalaankin. Mainittuna vuonna kokoontui Kiisjoen, Suurenjärven, ja Vaarakylän valistushaluiset miehet kokoukseen ja sen tuloksena oli tiettävästi Vienan ensimmäisen kansankielisen lainakirjaston perustaminen. Se sai nimekseen »Vaarakylän lainakirjasto». Kokous valtuutti kauppias Arhippaisen muutamien muiden keralla matkustamaan Suomeen kirjoja ostamaan. Suomalainen Kirjallisuuden Seura, jonka puoleen käännettiin, suhtautui tähän hankkeeseen hyvin lämpimästi ja pienistä rahavaroista huolimatta, jotka varat oli keräyksellä saatu kokoon, saatiin edellämäiniltä seuralta suuri määrä suomenkielistä kirjallisuutta. Kun kirjat saapuivat Karjalaan, herätti tapaus venäläisen virkavallan keskuudessa erikoisen suurta huomiota.

Isänmaa ja sen vaiheet ovat aina olleet kauppias Arhippaisen sydäntä lähellä. Sen mukaan hän on koettanut parhaan kykynsä mukaan suorittaa työosuutensa siinä toivossa, että paljon kärsinyt isänmaansa saisi kerran sen aseman, mikä sille lännen etuvartijana ja itäisimpänä suomalaisuuden säilyttäjä kuuluu.

Ansiointensa vuoksi kutsui seuramme johtokunta kauppias Arhippaisen suurena merkkipäivänään seuran kunniajäseneksi.



Itä-Karjalan lapsia koulutunnilla.

Koulutyö aloitettiin alueen 44 kansakoulussa. Oppivelvollisten lasten lukumäärä osoittautui huomattavasti arvioitua suuremmaksi. Uusia kouluja oli avattava jatkuvasti ja samalla hankittava lisää opettajavoimaa, joten 1. 3. 42 mennessä oli Itä-Karjalan sotilashallintoalueella toiminnassa 66 kansakoulua, joitten yhteydessä on 5 oppilasasuntoa. Näissä sai opetusta 5.600 oppivelvollisuusikäistä kansakouluoppilasta opettajain lukumäärän ollessa 200.

Varsinaisissa kansakouluissa tapahtuvan opetuksen ohella aloittavat kuluvan kevätlukukauden aikana toimintansa jatkokoulut kussakin koulupiirissä. Osa näistä on ollut käynnissä jo lukuvuoden alusta alkaen. Kurseille osallistuvat oppivelvollisuusikäisen nuorison ohella kylien varttuneemmatkin nuoret sekä myös vanhempaa väkeä.

Samanaikaisesti koulujen alkamisen kanssa oli saatava toimintaan myös koulukeittolat. Ilman näitä ei koulutyön jatkumiselle olisi ollut edellytyksiä kotien vaikean taloudellisen aseman ja tästä johtuvan lasten aliravitsemustilan takia. Tässäkin suhteessa kaikki oli aloitettava alusta hankkimalla keittolakalustoa ja astiastoa, korjauttamalla uuneja ja keittolahuoneita. Kaikki esteet ja vaikeudet saatiin kuitenkin voite-

tuksi ja kuluvan kevätlukukauden alussa oli melkein jokaisessa koulussa koulukeittola, jossa tuhannet oppilaat saavat päivittäin ilmaisen lämpimän aterian.

* Opetuksessa oli alussa päähuomio kiinnitettävä oikeiden koulutapojen ja hyvän kouluhengen luomiseen, sillä näitä puuttui kokonaan. Lapset eivät olleet tottuneet koulukuriin ja tapoihin, vaan osoittautuivat täydellisesti kommunistisen kasvatuksen turmelemiksi. Oma-aloitteinen liikehtiminen ja keskustelu luokassa näytti tavanomaiselta. Siksi tarvittiinkin opettajain taholta tarmokasta ja lujaa otetta, jotta poikain tappelut, tyttöjen kirkuminen ja tapa kuorossa huutaen vastata opettajan tekemiin kysymyksiin saataisiin päätymään. Järjestysharjoitusten ohella oli aloitettava opetus niistä aineista, joilla lapset helpoimmin vedettiin mukaan. Laulu oli sellainen aine, josta lapset pitivät ja jonka luontainen taito oli heiltä tukahdutettu.

Ottaen huomioon alueen poikkeukselliset olot ei Suomessa voimassa olevaa kansakoululakia ole voitu sellaisenaan noudattaa. Kouluasioita hoidetaan ilman johtokuntia. Niiden johto kuuluu Itä-Karjalan Sotilashallinnon asianomaisille esikunnille sekä johtajaopettajille. Kansakouluasiainupseerien, ts. tarkastajain ja yliopettajain tehtävä näissä olosuhteissa on muodostunut erikoisen tärkeäksi.

Koulun johtajaopettajana toimii koulun miesopettaja, joka on useimmissa tapauksissa upseeri. Monen koulun korjaustyöt ovat vaatineet heiltä omakohontaista taitoa ja työtä. Suurelta osalta on koulujen johtajain ansioksi luettava se, että koulurakennukset on saatu korjatuiksi, sirot lipputangot pystytetyksi koulujen pihoilta, välttämättömät ulkorakennukset teetetyiksi ja koulukeittolat saatu toimintaan.

Vilho Timonen.

Itä-Karjalan vanhaa kulttuuria vaalimaan.

Paljon on jo Itä-Karjalasta vanhaa perinnäistä ja arvokasta hävinnyt ja häviää edelleen. Niitä olisi kuitenkin säilytettävä niin paljon kuin mahdollista. Eräs keino, jolla häviävää muinaisperintöä voidaan jälkipolville säilyttää ja valaista, on valokuvaus. Seuramme on jo aikaisemmin koettanut saada talteen Itä-Karjalan alueelta otettuja, pääasiassa Karjalan muinaisuutta ja omintakeista elämää valaisevia kuvia. Katsomme tarpeelliseksi edelleen kiinnittää tähän puoleen huomiota. Sen vuoksi pyydämme kaikkia niitä, joilla on joko aikaisemmin tai viimeaikoina Itä-Karjalasta otettuja Karjalan omintakeisuutta valaisevia kuvia, lahjoittamaan tai pientä korvausta vastaan luovuttamaan ne seurallemme säilytettäväksi. Kuvien mukana olisi lähetettävä kuvia selventävä maininta.

Karjalan Sivistysseura.

Os. Helsinki, Kasarmikatu 25

45 koulua toiminnassa takaisin valloitetussa Karjalassa.

Oppilaita 1.600, opettajia 76.

Suomen kansakouluopettajain liiton sihteeri, opettaja *J. P. Sederholm*, joka äskettäin teki kiertomatkan takaisinvalloitettuun Karjalaan järjestääkseen siellä jälleen opettajayhdistystoiminnan, kertoo koulutoiminnan päässeen siellä hyvään vauhtiin. Toiminnassa olevien koulujen kokonaisluku on jo 45, eniten niitä on Impilahdella ja Salmassa. Opettajia on 76 ja oppilaita 1.600.

Opetusvälineet ovat vielä puutteellisia, mutta sekä opettajat että oppilaat ovat innostuneita ja tekevät parhaansa vaikeuksien voittamiseksi, niin että matkan yleisvaikutelma oli hyvin rohkaiseva.

Karjalaan palanneet opettajat olivat Raja-Karjalan piirin tarkastajan *Arvo Jääskisen* johdolla kokoontuneet yhteisiin opettajakokouksiin Impilahdella ja Salmassa vk. 28 p:nä, missä opettajayhdistyksen toiminnan ohella kosketeltiin mm. opettajien taloudellisia ja oikeudellisia etuja. Erikoisesti toivottiin valtiovallan kiinnittävän riittävää huomiota sodan hävittämien seutujen opettajien palkan parantamiseen. Kouluhallitukselle päätettiin esittää toivomus, että kaikille takaisinhaluaville opettajille olisi järjestettävä paluumahdollisuus, mutta mikäli paluu entiselle koululle on mahdollista, on varattava tilaisuus päästä johonkin toiseen saman kunnan vapaana olevaan vastaavanlaiseen virkaan. Kaikille palaaville opettajille olisi taattava samat palkkaedut, mitkä heillä oli ennen siirtolaisuutta sekä ne ikälisä- ja eläkeoikeudet, mihin he siirtolaisaika huomioiden ovat oikeutetut.

Kentjärven biologinen tutkimusasema Helsingin yliopiston hallinnassa.

Siitä kehitetään Itä-Karjalan luonnontieteellisen tutkimustyön keskus.

Viime syksynä joutui suomalaisten joukkojen haltuun Itä-Karjalassa Kentjärven kylässä sijaitseva biologinen tutkimusasema, joka luovutettiin Helsingin Yliopiston hallintaan.

Yliopiston matemaattis-luonnontieteellinen osasto ehdotti, että asema asetettaisiin osaston hoitoon ja valvontaan Kentjärven luonnontieteellisen aseman nimellä. Yliopiston konsistori on nyt hyväksynyt osaston ehdotuksen ja asettanut hoitokunnan, johon kuuluvat professorit *K. Linkola*, *A. Palmgren*, *Ilmari Välikangas*, *Runar Collander*, *Paavo Suomalainen*, *Martti Sauramo*, *Väinö Auer*, ylim. prof. *H. Järnefelt* ja yliopiston aptula *Mauno J. Kotilainen*. Hoitokunnan tehtävänä on lähinnä laatia suunnitelma aseman rakennusten ja irtaimiston kunnostamiseksi ja hoitamiseksi sekä ohjesääntö aseman vastaista toimintaa varten. Aseman tarkoituksena on tarpeen mukaan toimia osastossa edustettuina olevien luonnontieteiden Itä-Karjalaan kohdistuvan tutkimustyön keskuksen, samalla kun se edelleen jatkaa vesibiologia tutkimustöitä.